

Kurzus előadója:	Kovács Árpád
Kurzus megnevezése:	Modern irodalomtudományi iskolák
Kurzus megnevezése angolul:	Schools of Literary Theory in the 20th Century
Kurzus kódja:	MIR-242
Oktató elérhetősége:	email: kov4642@mail.iif.hu honlap: fogadóóra: hétfő 17:30–18:30

A jegyszerzés módja(i):	kollokvium
Követelmények:	előadások látogatása, szakszövegek ismerete

Kurzus leírása, tematikája:

A kurzus áttekintést ad a XX. század több meghatározó irodalomelméleti iskolájáról, műhelyéről, alkotó egyéniségének munkásságáról. Feldolgozza a formalizmus, a strukturalizmus, a hermeneutika szövegfogalmát és az értelmezési módszerek eltérését. Különös figyelemmel a szubjektum, a szó, az elbeszélés és a műfaj összefüggéseire.

1. A nyelv és a költészet

Wilhelm von HUMBOLDT: Az emberi nyelvek szerkezetének különbözőségeiről és ennek az emberi nem szellemi fejlődésére gyakorolt hatásáról = Humboldt válogatott írásai. Európa Könyvkiadó. Budapest, 1985. 69–115.

Alekszandr POTEBNYA: A szó és sajátosságai = Poétika és nyelvelmélet. Válogatás Alekszandr Potebnya, Alekszandr Veszeloovszkij, Olga Frejdenberg elméleti műveiből. Szerkesztette és a kísérő tanulmányt írta Kovács Árpád. Argumentum. Budapest. 2002. 147–165.

Friedrich NIETZSCHE: A nem-morálisan fölfogott igazságról és hazugságról = Athenaeum 1992. 3. füzet. 3–15.

2. A jel és a szó fogalma a strukturalizmusban

Ferdinand de SAUSSURE: A nyelvi jel természete = Uő.: Bevezetés az általános nyelvészetbe. Bp., 1967. 91–96.

Émile BENVENISTE: A nyelvi jel természete = Modern nyelvelméleti szöveggyűjtemény V/I. Bp., 1984. 268–273.

Émile BENVENISTE: Szubjektivitás a nyelvben = BÓKAY Antal, VILCSEK Béla: A posztmodern irodalomtudomány kialakulása. Osiris, Bp., 2002. 59–64.

Jacques DERRIDA: A struktúra, a jel és a játék az embertudományok diszkurzusában. Helikon, 1994/1–2. 21–35. (Vagy: Szöveggyűjtemény-2002, 265–275.).

4. Morfológia és poétika

Borisz EICHENBAUM: A formális módszer elmélete = Uő.: Az irodalmi elemzés. Bp., 1974. 5–41.

Borisz EICHENBAUM: Hogyan készült Gogol Köpönyege? = Uő.: Az irodalmi elemzés. Bp., 1974.

Jurij TINYANOV: Az irodalmi tény; Az irodalmi fejlődésről =

5. Strukturalista narratológia

Vlagyimir PROPP: A mese morfológiája. Bp., 1975. I–II., VIII. fejezetek.

Roland BARTHES: Bevezetés a történetek strukturális elemzésébe = BÓKAY Antal, VILCSEK Béla: A modern irodalomtudomány kialakulása. Szöveggyűjtemény. Bp., Osiris, 1998. 527–542.

6. Mitopoétika

Claude LÉVI-STRAUSS: A mítoszok struktúrája = C. L. – S.: Strukturális antropológia II. Bp., Osiris, 2001. 99–122. (Vagy: Strukturális I. Szerk. HANKISS Elemér. Európa, Modern Könyvtár 207. 134–10.)

Northrop FRYE: Az irodalom archetípusai = Szöveggyűjtemény-1998. 440–449.

7. Az irodalmi szöveg szerkezete

Roman INGARDEN: Az irodalmi műalkotás kétdimenziós szerkezete = Szöveggyűjtemény-1998. 432–439.

8. A versnyelv

Roman JAKOBSON: Nyelvészet és poétika = Uő.: Hang–jel–vers. Bp., 1969.

9. A prózanyelv

Mihail Bahtyin: A szó a költészetben és a prózában = Uő.: A szó esztétikája. Bp., 1976. 173–216.

10. A retorikai olvasás

Paul de MANN: Az irónia fogalma = Uő.: Esztétikai ideológia. Janus/Osiris, Bp., 2000. 175–203.

11. Hermeneutika és retorika

Paul RICŒUR: A szöveg és az olvasó világa = P. R.: Válogatott irodalomelméleti tanulmányok. Osiris, Bp., 310–352.

Paul RICŒUR: Metafora és referencia = Uő.: Az élő metafora. Osiris, Bp., 2006. 319–376.

12. Hermeneutika és poétika

Paul RICŒUR: A hármas mimézis. Uo., 255–310.

13. Szöveg, modell, kultúra

Jurij LOTMAN: A kommunikáció kétféle modellje a kultúra rendszerében = Szöveggyűjtemény-1998. 566–578.

Kurzushoz tartozó kötelező irodalom:

Témák szerint fent.

A kurzushoz tartozó ajánlott irodalom:

Jonathan CULLER: Dekonstrukció, Bp., 1997.

R. E. PALMER: A hermeneutika hat modern meghatározása = A hermeneutika elmélete. Ikonológia és Műértelmezés 3. Szerk. FABINY Tibor. Szeged, 1998. 77–88.

Poétika és nyelvelmélet. Válogatás Alekszandr Potebnya, Alekszandr Veszeloovszkij, Olga Frejdenberg elméleti műveiből. Szerkesztette és a kísérő tanulmányt írta Kovács Árpád. Argumentum. Budapest. 2002.

Strukturalizmus I–II. Szerk. HANKISS Elemér. Európa, Modern Könyvtár 207.

Terry EAGLETON: A fenomenológiától a pszichoanalízisig. Helikon Kiadó, 2000